bosland
dromen tussen bomen

Jaarverslag 2011

Foto © www.bosland.be

Jaarverslag 2011

Inhoudstafel

0. Projectorganisatie 6
0.1. Organisatie en Algemene werking Bosland 6
Drieluik Bosland 6
Projectsecretariaat 6
Beheercomité 6
Stuurgroep 12
Boslandparlement 12
Coördinatiecel 13
Werkgroepen 13
Rekening 14
Gemeenschappelijke rekening 16
0.2. Uitbouw projectorganisatie 17
Masterplan Bosland 17
- Nood aan een Masterplan voor Bosland 17
- Participatieve opmaak van het Masterplan Bosland 17
- Hoofdlijnen uit het Masterplan: missie en strategische doelstellingen 17
- Implementatie d.m.v. jaarlijkse Actieplannen Bosland 20
Officiële goedkeuring contracten LSM-dossier Bosland 20
Start proces zoektocht naar privépartner(s) voor opstart Bosland NV 21
ARP-dossier Bosland 21
1. Bosland als cultuurhistorisch streekerfgoed 22
1.1. Bosland vrijwaart haar erfgoed 22
Onderzoek aankoop Den Grooten Hof 22
Project Trage Wegen Hechtel-Eksel 22
2. Bosland als leverancier van producten en diensten 24
2.1. Duurzaam produceren van hout, biomassa en andere producten 24
Wetenschappelijk model voorspelt toekomstige houtproductie in Bosland 24
2.2. Benutten tewerkstellingskansen in de natuur 24
Sociale tewerkstelling in Bosland 2011 24
3. Bosland als biodiversiteitshotspot 25
3.1. Versterken van de natuurstructuur in Bosland 25
Indiening Life+ dossier Riebos/Blekerheide 25
3.2. Herstel en instandhouding van de natuur in Bosland 26
Natuurbeheer openbare bossen 26
Natuur-en Landschapsherstel RLLK 26
Ontdekking lentevuurspin in Bosland 27
Gezenderde Nachtzwaluwen lichten tipje van de sluier op 27

4. Bosland, een open project 29
4.1. Zichtbaar en herkenbaar voor de mensen 29
Communicatiemiddelen Bosland 29
- Website 29
- Nieuwsbrieven 29
- Overzicht van belangrijkste persaandacht in 2011 29
Activiteiten/evenementen/openingen 30
- Internationaal Symposium Forests 2011 30
- Week van het Bos 31
- Film in het bos 31
- Vlinderinstuif ten voordele van Kom op tegen Kanker 32
- Opening Land Art Bosland 32
- Opening nieuw onthaal In den Brand 34
- Opening VLM kijkwandeling Kattenbos 34
- Wandelingen door boswachters 34
4.2. Beleefbare natuur 35
Inrichting en opening zaadboomgaard Bosland 35
Vegers voor Vlinders 35
Opleiding Bosland gids aan gidsen Vegers voor Vlinders 36
5. Bosland als toeristisch-recreatieve attractiepool 37
5.1. Opmaak toeristische visie Bosland 37
5.2. Toeristisch-recreatieve ontsluiting en onthaal 39
Toegangspoorten Bosland 39
- Inleiding 39
- Soeverein 39
- De Grooten Hof 40
- Pijnven 40
Routestructuren Bosland 41
- Mountainbikeroutes 41
- Wandelroutes & -kaarten 41
- Wandeltellers 42
5.3. Verhogen van de toeristische beleving door middel van producten 43
Selectie Hechtel-Eksel als pilootproject in het kader van groen speelweefsel 43
Plaatsing speelse elementen In den Brand 43
Gloednieuw speelbos in de Lommelse Sahara 44
Nieuwe kijkwandeling in Kattenbos 44
Voorbereiding TRP-dossier 45
5.4. Eenduidige toeristische communicatie 45
Finalisatie beeldkwaliteitsplan Bosland (kaartmateriaal en terreininfrastructuur) 45

0. Projectorganisatie

0.1 • Organisatie en algemene werking Bosland

Drieluik Bosland

De organisatorische structuur van Bosland bestaat uit een evenwaardig drieluik van waaruit verschillende thematische en projectmatige werkgroepen geïnitieerd worden. Deze structuur staat in voor de participatie, consultatie en betrokkenheid van de bevoegde instanties op gewestelijk en provinciaal niveau alsook van alle lokale belanghebbenden (omwonenden, gebruikers, natuurliefhebbers, …) bij het project Bosland.

Figuur 1

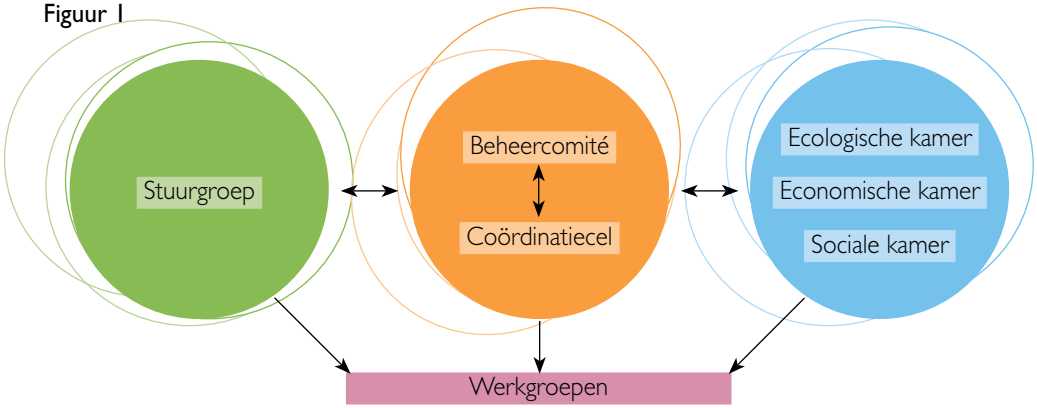

Projectsecretariaat

Het projectsecretariaat staat in voor de organisatie en administratieve ondersteuning van Bosland. In 2011 bestond het projectsecretariaat uit 1.5 VTE. Het betreft een administratieve ondersteuning van 0.5 VTE, die ter beschikking wordt gesteld door de Boslandpartner het ANB, en de Projectcoördinator Bosland (1 VTE), aangesteld i.k.v. de erkenning van Bosland als ruimtelijk strategisch project door de Afdeling Ruimtelijke Planning. Aanvullend wordt het projectsecretariaat versterkt door structurele en projectmatige ondersteuning vanuit de administraties van de zes projectpartners.

Beheercomité

Het beheer van het statutaire partnership wordt toevertrouwd aan het beheercomité (centrale luik). Het beheercomité heeft beslissingsbevoegdheid in het kader van de organisatie, uitbouw en realisatie van het overkoepelende niveau. De samenstelling van het beheercomité bestaat sinds 2011 uit de Projectcoördinator Bosland, twee leden van het college van Burgemeester en Schepenen van elke deelnemende gemeente, één ambtenaar van elke deelnemende gemeente, drie leden van het Agentschap voor Natuur en Bos namens de Vlaamse overheid, de voorzitter en directeur van Toerisme Limburg en het Regionaal Landschap Lage Kempen.

In 2011 was de samenstelling van het beheercomité als volgt:

Projectcoördinatie/secretariaat
- Heleen Kusters – Projectcoördinator Bosland
- Rasa Zukauskaite – Projectmedewerkster

Agentschap voor Natuur en Bos
- Bert Vanholen – Provinciaal directeur ANB Limburg (voorzitter)
- Roel Vanhaeren – Afdelingshoofd beheer
- Dries Gorissen – Celhoofd beheer

Gemeente Hechtel-Eksel
- Raf Truyens – Burgemeester
- Marc Van Dyck – Schepen
- Marloes Loots – Milieu- en duurzaamheidambtenaar

Stad Lommel
- Rina Ven – Schepen
- Liesbet Vanwelsenaers – Schepen
- Ivan Bynens – Diensthoofd milieu en natuur

Gemeente Overpelt
- Jaak Fransen – Burgemeester
- Dirk Vanseggelen – Schepen
- Driek ten Haaf – Diensthoofd vrije tijd en evenementen

Regionaal Landschap Lage Kempen
- Frank Smeets – Gedeputeerde voor leefmilieu en voorzitter Regionaal Landschap Lage Kempen
- Ilse Ideler – Directeur

Toerisme Limburg
- Jean-Paul Peuskens – Gedeputeerde voor toerisme en voorzitter Toerisme Limburg
- Willy Orlandini – Directeur

Foto © www.bosland.be

Het beheercomité heeft in 2011 vier keer vergaderd. In onderstaande worden per bijeenkomst van het beheercomité de beslispunten opgesomd. De volledige verslagen en agendastukken liggen ter inzage op het projectsecretariaat van Bosland.

26 januari 2011

Masterplan

- Het beheercomité keurt de missie en strategische doelstellingen Bosland goed.
- Het beheercomité keurt het voorgestelde plan van aanpak voor de opmaak van het Masterplan goed.
- Het beheercomité vraagt maximale terugkoppeling binnen het beleidsniveau van de partners.

LSM

- Het beheercomité neemt kennis van de parallelle uitwerking van het Masterplan en de LSM- acties en geeft haar akkoord voor een gefaseerde aanpak met een generieke eerste fase en een gemeentespecifieke tweede fase.
- Het beheercomité beslist inzake de inzet van het resterende bedrag vanuit het lopende LSM-project vanuit RLLK dat RLLK verder werkt op goedgekeurde dossiers en acties die daarin zijn voorgesteld.

Bosexploitatiewegen

- Het beheercomité keurt het voorgestelde plan van aanpak m.b.t. de bosexploitatiewegen goed.

Statuten en huishoudelijk reglement

- Het beheercomité neemt kennis van het plan van aanpak en geeft opdracht aan de Task Force Masterplan om een wijzigingsvoorstel voor te bereiden.

Stavaza lopende dossiers

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken m.b.t. de lopende projecten.

Nieuwsbrieven

- Het beheercomité geeft opdracht aan het projectsecretariaat om een werkgroep op te richten om te onderzoeken hoe de marketing van Bosland wordt aangepakt en hoe de nieuwsbrieven daarin een rol kunnen/moeten krijgen.
- Het beheercomité vraagt het projectsecretariaat om het eerstvolgende nummer van de nieuwsbrief in eigen regie uit te geven, met ondersteuning van de communicatieverantwoordelijke van het RLLK.

Jaarverslag

- Het beheercomité keurt de inhoudsopgave van het jaarverslag goed en geeft opdracht aan de coördinatiecel om het jaarverslag tegen de volgende bijeenkomst van het beheercomité af te werken, inclusief lay-out en druk.

Gemeenschappelijke rekening

- Het beheercomité neemt kennis van de inwerkingtreding van de gemeenschappelijke rekening
- Het beheercomité geeft de coördinatiecel de goedkeuring om over kleine bestedingen onderde 5.500 euro excl. BTW autonoom te beslissen voor zover deze bestedingen betrekking hebben op het regulier communicatiebeleid van Bosland en/of implementatie van deelaspecten van de huisstijl.

26 april 2011

Beeldkwaliteitplan

- Vanuit de 3 voorgestelde moodboards koos het beheercomité voor richting I: 'Natuur' met robuuste uitwerking van de borden en natuurlijke vormen. Het beheercomité vraagt BBK/Door Vriendschap Sterker om hierin de inhoudelijke ideeën van het thema 'In en Ontladen' te combineren, evenwel met als hoofdverhaallijn het thema 'Natuur'.
- Het beheercomité geeft opdracht aan de coördinatiecel om deze opdracht verder op te volgen.

Masterplan

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken m.b.t. het opstellen van het Masterplan Bosland.

Toeristische visie Bosland

- Het beheercomité keurt het voorgesteld plan van aanpak en de analysefase goed.

Gemeenschappelijke rekening

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken m.b.t. het overzicht van de gemeenschappelijke rekening.

Vegers voor Vlinders

- Middels financiële ondersteuning van Bosland (50% of maximaal 1.439,52 euro) en RLLK (50% of maximaal 1.439,52 euro) kan dit pakket in 2011 gratis aangeboden worden aan de scholen van Bosland, 3de graad lager onderwijs. Het beheercomité keurt de voorgestel-de aanpak goed.
- Het beheercomité geeft opdracht aan de coördinatiecel om de communicatie rond dit project naar de pers op te volgen.

Stavaza lopende dossiers

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken van de lopende projecten.

Symposium

- Het beheercomité gaat akkoord met actieve participatie vanuit Bosland in de organisatie van het symposium.
- Het beheercomité gaat akkoord met de inzet van middelen vanuit de gemeenschappelijke rekening voor postermateriaal en terreinlogistiek.
- Het beheercomité gaat akkoord met de inzet van middelen vanuit de gemeenschappelijke rekening voor het maken van een promofilm voor een bedrag van circa 25.000 euro en vraagt de coördinatiecel om dit verder voor te bereiden.

Jaarverslag Bosland 2010

- Het beheercomité Bosland keurt het ontwerp van het jaarverslag 2010 goed.
- Het beheercomité Bosland geeft de goedkeuring om over te gaan tot het drukken van het jaarverslag Bosland 2010.

22 juni 2011

Beeldkwaliteitplan Bosland

- Het beheercomité oordeelt dat het voorgestelde ontwerp niet toereikend is en geeft opdracht aan de coördinatiecel om de geformuleerde opmerkingen en vragen van het beheercomité duidelijk terug te koppelen naar het studiebureau.

Masterplan Bosland

- Het beheercomité keurt de hoofdlijnen van het Masterplan Bosland goed.
- Het beheercomité (28/09/2011) wordt niet vervroegd t.g.v. Directiecomité LSM (24/10/2011).
- Het beheercomité besluit om een overleg in te plannen voor afstemming tussen de partners rond de inrichting van de hoofdpoorten.

Gemeenschappelijke rekening Bosland

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken met betrekking tot de gemeenschappelijke rekening.

Nieuwsbrieven Bosland

- Het beheercomité keurt het plan van aanpak en de inhoudelijke thema's voor het zesde nummer van de nieuwsbrief goed en geeft de opdracht aan het projectsecretariaat voor de inhoudelijke uitwerking van de kinderpagina en de praktische opvolging ervan.
- Het beheercomité keurt het voorstel goed om de aanbestedingsprocedure voor nieuwsbrieven 2012-2014 door te schuiven naar het einde van het jaar en de opvolging ervan over te laten aan de nieuwe toekomstige medewerkers Bosland.

Publieksactiviteiten/Persmomenten

- Het beheercomité neemt kennis van de geplande publieksactiviteiten en persmomenten.

Stavaza lopende projecten

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken m.b.t. de lopende projecten.

Foto © Jozef Agten

28 september 2011

Toeristische Visie/Toeristisch Actieplan 2012

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken m.b.t. het actieplan Bosland vanwege Toerisme Limburg voor 2012.
- Het beheercomité formuleert enkele opmerkingen/suggesties m.b.t. de Toeristische Visie Bosland
- Het beheercomité zal het ontwerp eindrapport „Toeristische visie Bosland" goedkeuren nadat ook de interne procedure bij stad Lommel is afgerond.

Beeldkwaliteitplan Bosland

- Het beheercomité keurt het ontwerp van het kaartmateriaal definitief goed, mits een aantal aanpassingen die door de coördinatiecel verder teruggekoppeld zullen worden met het studiebureau.
- Het beheercomité keurt alle voorgestelde ontwerpen voor het meubilair Bosland goed en geeft opdracht aan de coördinatiecel om te starten met de nodige stappen voor realisatie.

Masterplan Bosland/Actieplan Bosland 2012

- Het beheercomité keurt de opsplitsing van de strategische doelstelling omtrent ecosysteemdiensten in het Masterplan Bosland goed.
- Het beheercomité keurt het Actieplan Bosland 2012 goed en de statutaire partners engageren zich ertoe om de budgetvoorstellen in te brengen bij de begrotingsopmaak van 2012.

LSM-dossier Bosland

- Het beheercomité keurt de in te dienen toelichtingsnota's van de Boslandgemeenten voor het Directiecomité LSM van 24 oktober 2011 goed.

Symposium Bosland

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken.

PDPO In den Brand

- Het beheercomité neemt kennis van de finalisatie van het PDPO project „De grootste zandbak van Vlaanderen".

Onderhoudscontract Land Art Bosland

- Het beheercomité geeft opdracht aan de coördinatiecel om te onderhandelen met de kunstenaar i.v.m. het bedrag voor het onderhoud van de kunstwerken.
- Het beheercomité stelt de beslissing in verband met de goedkeuring van het onderhoudscontract en de betaling ervan met de middelen uit de gemeenschappelijke rekening uit tot het volgende beheercomité.

Stavaza lopende projecten

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken m.b.t de lopende projecten.
- Het beheercomité wordt op de hoogte gebracht van de stand van zaken m.b.t. het projectbureau. Het ANB stelt voor om 1 VTE aan te werven op haar loonlijst voor 2 jaar voor de (strategische) coördinatie van het LSM-project Bosland.

Gemeenschappelijke rekening

- Het beheercomité neemt kennis van de stand van zaken m.b.t. de gemeenschappelijke rekening.

Stuurgroep

Het linkerluik binnen de voormelde organisatiestructuur omvat de stuurgroep Bosland waarin de bevoegde administraties zetelen. Hun deskundigheid, kennis en competenties zijn van essentieel belang voor een goede werking en verdere uitbouw van het project Bosland. De stuurgroep informeert, stuurt en adviseert. Naast participatie aan de stuurgroep zijn meerdere stuurgroepleden ook thematisch en/of projectmatig betrokken bij de concrete werking van Bosland.

De taken van de stuurgroep bestaan uit de volgende:

- Aanreiken van informatie op vlak van processen, beleidsinstrumentarium, kansen en knelpunten op maat van het werkingsgebied,
- Bijdragen aan de prioritering en timing van acties en deelprojecten,
- Versterken van het integrale karakter en instaan voor de nodige afstemming tussen acties, processen en het instrumentarium,
- Inhoudelijke sturing en advies geven,
- Mee instaan voor het aanstellen en sturen van de thematische en projectmatige werkgroepen.

De stuurgroep Bosland is een flexibel orgaan dat al naargelang een specifiek thema of deelproject bijkomende partners uitnodigt en raadpleegt. In 2011 kwam de stuurgroep Bosland 1 keer samen op 7 juni 2011. Deze stuurgroep Bosland stond in het teken van de bespreking van de ontwerpversie van het Masterplan Bosland. De volgende partijen gaven input aan de vergadering: het Agentschap voor Natuur en Bos, Lommel, Overpelt, Hechtel-Eksel, de Afdeling Ruimtelijke Planning, Ruimte en Erfgoed, de Provincie, het Regionaal Landschap Lage Kempen, de Vlaamse Landmaatschappij en het Agentschap Wegen en Verkeer.

Boslandparlement

Het rechterluik betreft het zogenaamde Boslandparlement. Om een maximale betrokkenheid mogelijk te maken werd een participatiemodel ontwikkeld volgens de kamers van duurzame ontwikkeling (ecologische, economische en sociale kamer). Via deze drie kamers kan het partnership belanghebbenden informeren, sensibiliseren en de kans geven tot actieve betrokkenheid en eigen initiatief. De komende jaren wil Bosland dit participatiemodel verder consolideren en inschakelen als informatiekanaal en consultatiemiddel.

Coördinatiecel

In het centrale luik vindt men eveneens de coördinatiecel terug. De coördinatiecel staat in voor het dagelijkse beheer en bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van het beheercomité. De coördinatiecel fungeert als projectbureau dat belast is met de dagelijkse coördinatie van het project. De coördinatiecel komt 1 keer per maand samen. In totaal zijn er in 2011 12 vergaderingen doorgegaan.

De taken van de coördinatiecel zijn als volgt:

- voorbereiden agenda en rapportering beheercomité
- opvolging en uitvoering beslissingen beheercomité
- opvolging projectwerking
- opvolging begroting
- opmaak begrotingsvoorstellen
- operationele afstemming tussen de verschillende partners en projecten
- tussentijdse rapportering aan bestuur- en managementniveau

In 2011 was de samenstelling van de coördinatiecel als volgt:

Projectcoördinatie/secretariaat
- Heleen Kusters – Projectcoördinator Bosland
- Rasa Zukauskaite – Projectmedewerkster

Agentschap voor Natuur en Bos
- Dries Gorissen – Celhoofd beheer

Gemeente Hechtel-Eksel
- Marloes Loots – Milieu- en duurzaamheidambtenaar

Stad Lommel
- Ivan Bynens – Diensthoofd milieu en natuur

Gemeente Overpelt
- Driek ten Haaf – Diensthoofd vrije tijd en evenementen

Regionaal Landschap Lage Kempen
- Marylène Vrolix – Communicatie en educatiemedewerker Bosland en De Wijers
- Valerie Persoons – Projectmedewerker natuur- en landschapsherstel Bosland en De Wijers

Toerisme Limburg
- Christel Maenen – Regiocoördinator Toerisme Limburg - Limburgse Kempen

  Het rapporteren naar het beheercomité en de besturen toe gebeurt aan de hand van de verslagen van de coördinatiecel. De verslagen en de eventuele bijlagen liggen ter inzage op het projectsecretariaat.

Werkgroepen

In 2011 waren verscheidene projectmatige werkgroepen actief, onder meer met betrekking tot de opmaak van een Masterplan voor Bosland, de hoofdpoorten, het beeldkwaliteitplan, de toeristische productontwikkeling, uitwerken projectvoorstel Life+, …. De samenstelling en werking van deze werkgroepen zal naar aanleiding van de uitwerking van het goedgekeurde Masterplan Bosland (2012-2020) in de toekomst verder worden gestructureerd.

Rekening

FINANCIELE TABEL BOSLAND Bedragen INCLUSIEF BTW		2011 vastgelegd	2011 uitbetaald
Bosland als leverancier van producten en diensten			
Lange termijnvisie houtproductie Bosland	ANB		81120,60
	TOTAAL		81120,60
Internationaal symposium Bosland	ANB	9009,59	9009,59
	OC-ANB	6213,66	6213,66
	Gem. Rek.	4015,02	4015,02
	TOTAAL	19238,27	19238,27
BBP domeinen- en openbare bossen Overpelt	ANB		12487,20
	TOTAAL	0,00	12487,20
FSC-Groepscertificaat	ANB	2135,12	2135,12
	Lommel	2500,00	1743,90
	Hechtel-Eksel	593,36	593,36
	TOTAAL	5228,48	4472,38
FORBIO: wetenschappelijk experiment	ANB	44990,95	33743,21
FORBIO: beplanting	ANB	45072,50	
	TOTAAL	90063,45	33743,21
Bosland als biodiversiteitshotspot			
Nachtzwaluwonderzoek	ANB	25894,60	
	TOTAAL	25894,60	0,00
Bosland, een open project			
Onderhoud en aanpassingen website Bosland	Gem. Rek.	713,70	713,70
	TOTAAL	713,70	713,70
Jaarverslag Bosland	Gem. Rek.	450,00	
	TOTAAL	450,00	0,00
Nieuwsbrieven Bosland (2012)	Gem. Rek.	13469,74	13469,74
	TOTAAL	13469,74	13469,74
Week van het bos (2011, 2012)	ANB	3529,93	3529,93
	Lommel	6000,00	5800,00
	TOTAAL	9529,93	9329,93
Film in het Bos (2012)	Overpelt	1000,00	772,59
	TOTAAL	1000,00	772,59
Vlinderinstuif (2012)	Gem. Rek.	4095,61	4095,61
	TOTAAL	4095,61	4095,61
Opening Land-Art Bosland	Gem. Rek.	2301,03	2301,03
	TOTAAL	2301,03	2301,03
Opening Nevenpoort In den Brand	Hechtel-Eksel	2335,21	2335,21
	TOTAAL	2335,21	2335,21
Inrichting en opening bijenhal Lommel	Lommel	10000,00	3528,26
	TOTAAL	10000,00	3528,26
Opening zaadboomgaard Lommel	LSM RLLK Parkrangers	3247,00	3247,00
	PDPO subsidie	16007,00	16007,00
	Ruimte en erfgoed	5372,00	5372,00
	TOTAAL	24626,00	24626,00

FINANCIELE TABEL BOSLAND (vervolg)		**2011**	**2011**
Bedragen INCLUSIEF BTW"		**vastgelegd**	**uitbetaald**
Vegers voor vlinders	Gem. rek.	812,10	812,10
	RLLK	868,00	868,00
	TOTAAL	1680,10	1680,10
Netwerkmoment Bosland	Gem. Rek.	473,80	473,80
	TOTAAL	473,80	473,80
Bosland als toeristisch-recreatieve attractiepool			
GRUP+Mober poort Bosland Soeverein	Lommel	11502,26	8678,00
	ANB		2986,76
	TOTAAL	11502,26	11664,76
Beeldkwaliteitplan Bosland	Lommel		8416,68
	Overpelt		12837,21
	Hechtel-Eksel		7815,48
	TOTAAL	0,00	29069,37
PDPO In Den Brand	ANB	100087,87	37414,41
	Hechtel-Eksel		52086,55
	TOTAAL	100087,87	118570,33
Speelbos Sahara Lommel	Subsidie Vlaams Gewest		14442,50
	Lommel		14442,50
	TOTAAL	0,00	28885,00
Ontwerp & plaatsing Land Art Bosland	Lommel		10000,00
	Overpelt		10000,00
	Hechtel-Eksel		10000,00
	TOTAAL	0,00	30000,00
Algemene werking projectorganisatie			
Projectcoördinator ARP-Project 1	Lommel	1654,49	1654,49
	Overpelt	15000,00	25881,00
	Hechtel-Eksel	5000,00	1654,49
	Subsidie ARP		28135,43
	TOTAAL	21654,49	57325,41
LSM RLLK Bosland/ De Wijers		63424,00	63424,00
	TOTAAL	63424,00	63424,00
Gemeenschappelijke rekening	ANB	15000,00	
	Lommel	15000,00	
	Overpelt	15000,00	
	Hechtel-Eksel	15000,00	
	Acties 2011		25881,00
	Varia		4037,59
	Totaal uitgaven gem. rek. 2011		29918,59

Gemeenschappelijke rekening

Via een overeenkomst met het Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos (OC-ANB) kan Bosland sinds eind 2010 de rekening van het OC-ANB gebruiken om gemeenschappelijke uitgaven op een efficiënte wijze te laten verlopen. De vier Bosland-partners (ANB, gemeenten Hechtel-Eksel en Overpelt en stad Lommel) hebben samen voor 2011 een dotatie van 60 000 euro gestort op de zichtrekening van het OC-ANB. De gemeenschappelijke uitgaven via deze rekening hadden voornamelijk betrekking op het overkoepelende communicatiebeleid (nieuwsbrieven, jaarverslag, persmomenten, postersessies, beheer en actualisatie website, implementatie huisstijl in diverse communicatiedragers, …).

In 2011 werd in totaal 29918,59 euro uitbesteed. De besteding van deze middelen werd telkens afgesproken op de vergaderingen van de coördinatiecel en gerapporteerd aan het Beheercomité Bosland.

Foto © Dries Gorissen

0.2 • Uitbouw projectorganisatie

Masterplan Bosland (2012-2020)

• Nood aan een Masterplan voor Bosland

De oorspronkelijke doelstellingen van Bosland (2005) hadden in eerste instantie betrekking op het afstemmen van de bosbeheerplannen van de verschillende statutaire partners van Bosland (beheer, certificering, participatie, …). Doorheen de jaren is Bosland echter uitgegroeid tot een allesomvattend project dat niet enkel de ruimtelijke kwaliteit van het bos maar ook die van zijn omgeving voor-opstelt. Op die manier neemt Bosland op de dag van vandaag reeds een markante maatschappelijke positie in en fungeert het als hefboom voor regionale streekontwikkeling. Het allesomvattende karakter van Bosland vereiste in 2011 de opmaak van een Masterplan Bosland om de veelheid en diversiteit aan aspecten binnen Bosland op een deskundige manier op elkaar af te stemmen en verder te ontwikkelen.

Foto © Easa Zukauskaite

• Participatieve opmaak van het Masterplan Bosland

Het Masterplan kwam tot stand in samenwerking met diverse zeer uiteenlopende stakeholders. Het participatieve proces, dat gevolgd werd voor de uitwerking van het Masterplan Bosland, verliep in verschillende fasen. Gezien de sterke evolutie die Bosland op enkele jaren tijd doormaakte, werden allereerst een geactualiseerde missie en visie uitgewerkt door de Task Force Masterplan Bosland. Vervolgens begeleidde het Innovatiecentrum Limburg Bosland deskundig d.m.v. brainstormsessies waarin vertegenwoordigers van organisaties, overheidsadministraties, wetenschappelijke instellingen en stakeholders samen voorstellen formuleerden op basis van de missie en visie van Bosland. Zodoende werden deze missie en strategische doelstellingen verder geconcretiseerd tot operationele doelstellingen en actielijnen voor de toekomst. Een ontwerpversie van het Masterplan werd voorgelegd aan de stuurgroep van Bosland waarna het Masterplan tenslotte officieel werd goedgekeurd door de statutaire partners van Bosland op het einde van 2011.

• Hoofdlijnen uit het Masterplan: missie en strategische doelstellingen

De hoofdlijnen uit het Masterplan Bosland worden gevormd door de missie en strategische doelstellingen van Bosland. De missie Bosland weerspiegelt immers waarvoor Bosland staat en de strategische visie verduidelijkt waarvoor Bosland zich blijvend wenst in te zetten.

Missie:

Bosland wil haar open ruimte veilig stellen voor de toekomst en tegelijk het beste hieruit naar boven halen voor de samenleving. De partners hanteren een open en transparante aanpak en streven naar een maximale wisselwerking tussen natuur, bos en de mensen. Omwille van het duurzame en toekomstgerichte karakter van dit project kiezen de partners bewust voor kinderen als eerste belanghebbende en voornaamste doelgroep.

Vanuit zijn ruimtelijke kwaliteiten wil Bosland op een duurzame en maatschappelijk geïntegreerde manier het grootste kindvriendelijkste bos van Vlaanderen realiseren als een hefboom voor regionale streekontwikkeling.

Strategische doelstellingen:

Voor de realisatie van deze integrale opdracht onderscheidt Bosland vijf strategische doelstellingen. Deze vormen de basis voor de verdere concretisering en planning binnen het project Bosland:

(1) Bosland als cultuurhistorisch streekerfgoed

Door het zichtbaar maken en verduidelijken van haar erfgoedwaarden wil Bosland de mensen verbinden met hun streek en haar landschapsgeschiedenis.

(2) Bosland als leverancier van producten en diensten

De unieke ecosystemen van Bosland worden duurzaam beheerd en ontwikkeld zodat onze natuur blijvend goederen en diensten levert aan de maatschappij.

(3) Bosland als biodiversiteitshotspot

Door een natuurgericht beheer wordt de unieke biodiversiteit van Bosland in stand gehouden en verder ontwikkeld.

(4) Bosland als participatief gegeven

Bosland streeft naar een maximaal draagvlak en medeverantwoordelijkheid voor het project door het betrekken van diverse stakeholders.

(5) Bosland als toeristisch-recreatieve attractiepool

Door het ontwikkelen van een aangepast aanbod voor families, gezinnen, jeugdverenigingen en actieve ontdekkers profileert Bosland zich als gastvrij bos waar iedereen welkom is.

BOSLAND
Luycksgestel
HENGEL VIJVERS
VISVIJVERS
De Maij
NEDERLAND
Lommelsedijk
AAN DE WATERING
Nat. Res. Wateringen
Nat. Res. Hageven
RIEBOS
Nat. Res. Riebos
HEIDERHEIDE
Bergeikse Heide
BLEKERHEIDE
STRUYVENBOSCH
Nat. Res. Blekerheide
Nat. Res. Riebosserheide
N746
Kolonie
N74
HEUVELSE HEIDE
Nat. Res. Heuvelseheide
RIEBOSSER-HEIDE
Grote Heide
SAHARA
Kanaal Beverlo-Wezel
GESTELSE DIJK
HEIDE GEHUCHT
Heide-Heuvel
LUTLOMMELSE HEIDE
WEYERKENSBERGEN
Barrier
N724
Lommel
N746
Lutlommel
N715
Overpelt Werkplaatsen
Blauwe Kei
Molsekiezel
N712
Koning Leopoldlaan
Lutlommel
Lukersteenweg
Neerpelt
Heeserbergen
Werkplaatsen
Norbert Neeckslaan
Industriepark
N74
N712
WAALTJESBOS
DORPERHEIDE
Stevensvennen
Balendijk
N71
Ringlaan
N712
Haspershoven
N71
Ringlaan
Ringlaan
MEYSTERSBERGEN
Stationsstraat
KARRESTRATERHEIDE
HOEVERHEIDE
N715
Holven
Overpelt
N712
N71
BALENDIJK
N746
Kattenbos
Blinkel
Eynderheide
Testbaan LOMMEL
Lindelsebaan
N74
Nat. Res. 't Plat
LINDELSE HEIDE
Lindel
Kanaal Van Beverlo
Nat. Res. Kattenbosserheide
Wezel
Nieuwe Vosvijvers
KATTENBOSSER-BERGEN
Breugelweg
KATTENBOSSER-HEIDE
Oude Militair KERKHOF
Eindhovenseweg
HOBOS
Hoeven
Gelderhorsten
N746
Gerheide
Nat. Res. Keilheuvel
Kerkhoverseteenweg
Nat. Res. Dommelvallei
Aeroclub KEILHEUVEL
DEN GROOTEN HOF
Pijnven
PIJNVEN
WINNERHEIDE
Nat. Res. Den Tip
BROEKERHEIDE
Elterbosstraat
Kerkhoven
Ekselsebaan
Kleinhoekstraat
SLIJKVEN
Vlasmeer
Winner
N724
Hoksent
Nat. Res. Veeweide
Vlasmeerstraat
Pundershoek
Overpelterbaan
Schoorheide
Grote Nete
Eindhovenseebaan
Eksel
Kanaal Van Bocholt
Schoorheide
LANGE HEUVELHEIDE
Locht
N746
MILITAIR DOMEIN
Hoenrik
N715
Peer
Kamert
Verloren Eind
Overweglaan
N74
Peerderbaan
N73
In Den Brand
Hechtel
Klein End
Kamperbaan
N73
Rest
Kanaalstraat
Leopoldsburg
Bosveld
Hosselsebaan
GEMEENTEBOS
Nieuw Park
Heppen
Hechtelse Heide
RESTERHEIDE
Hoef
Bolisserbeek
Heichterensedijk
Boskenstraat
N72
STALEIKER HEIDE
KLEINHOEF
N715
Nat. Res. Zwarte Beek
Zwarte Beek
0 500 1km.
Beverlo
Korspel
Naaldbos
Loofbos
Gemengd bos
Heidegebieden
Water
Open landduin en zandvlakte
Moeras en vochtige graslanden
Akker
Bebouwing
Industrie
grens Bosland
Koolmijnlaan
Stiphoesteenweg
Witte Bergen
Grote Baan
MOLENHEIDE
Beringen-Mijn
N74
Cartografie 2012

- **Implementatie d.m.v. jaarlijkse Actieplannen Bosland**

Het Masterplan zet doelstellingen en actielijnen uit voor de middellange termijn. De planhorizon is 2020. Om de stap te zetten naar een planmatige en kwaliteitsvolle realisatie is een gedegen projectplanning vereist waarin de taakverdeling, inzet van middelen, samenwerking met partners en timing worden vastgelegd. Daartoe zal er jaarlijks een concreet Actieplan Bosland opgemaakt worden dat gekaderd wordt in het globale Masterplan Bosland. Het allereerste Actieplan Bosland 2012 werd goedgekeurd op het beheercomité van 28 september 2011. De noodzakelijke budgetten, gerelateerd aan de acties uit het Actieplan 2012, werden als dusdanig mee opgenomen in de begroting van de Boslandpartners voor het jaar 2012. De toekomstige jaarlijkse Actieplannen Bosland zullen aan de hand van de jaarverslagen van Bosland bovendien jaarlijks geëvalueerd worden.

Officiële goedkeuring contracten LSM-dossier Bosland

De gemeentelijke partners van het partnership Bosland ontvingen in 2010 reeds een formele bevestiging vanwege LSM omtrent de reservering van een budget van 2.000.000 euro om het project 'Bosland' te realiseren gedurende een projectperiode van 1 januari 2011 t.e.m. 31 december 2013. Er werd voorzien om de middelen gelijk te verdelen tussen de 3 gemeenten. Door LSM werd aldus 666.666 euro gereserveerd voor Lommel, Overpelt en Hechtel-Eksel. Om aanspraak te kunnen maken op de toegewezen LSM–subsidies dienden de LSM-acties van de Boslandgemeenten gekaderd te worden binnen het Masterplan Bosland, goedgekeurd te worden op het beheercomité van Bosland en verder toegelicht te worden per Boslandgemeente aan de hand van een aanvraagformulier waarin de outputindicatoren specifiek voor elke Boslandgemeente verduidelijkt zouden worden.

Rekening houdend met deze randvoorwaarden werd op het Beheercomité Bosland van 28 september 2011 (1) een algemeen overzicht van de uitgaven met betrekking tot de financiële ondersteuning vanwege LSM voor een bedrag van 2.000.000 euro goedgekeurd, alsook (2) de 3 aanvraagformulieren, 1 per Boslandgemeente, waarbinnen de outputindicatoren specifiek toegelicht werden. Deze aanvraagformulieren werden vervolgens in de maand oktober aan LSM verzonden. De wenselijke outputindicatoren kunnen samenvattend als volgt onderverdeeld worden: (1) Investeren in goede software voor een kwalitatief onthaal van de bezoekers van Bosland, (2) Investeren in goede hardware voor een kwalitatief onthaal van de bezoekers van Bosland, (3) Investeren in goede communicatieproducten naar recreanten en toeristen en (4) Investeringen gerelateerd aan de ontwikkeling van de hoofdpoorten binnen Bosland. Daarenboven werden deze outputindicatoren ter verduidelijking gekaderd binnen het Masterplan Bosland 2012-2020.

Op het Directiecomité LSM van 12 december 2011 werden de bijkomend ingediende toelichtingsnota's van de Boslandgemeenten en de af te sluiten formele contracten tussen LSM en de drie Boslandgemeenten definitief goedgekeurd. Na een officiële bekrachtiging van deze contracten door het CBS van de Boslandgemeenten, in het voorjaar van 2012, zal er een eerste voorschot door LSM gestort worden aan elk van de Boslandgemeenten.

Start proces zoektocht naar privépartner(s) voor opstart Bosland NV

Met het oog op een professionele en kwalitatieve realisatie van de toeristisch-recreatieve doelstellingen van Bosland, werd er eind 2011 officieel besloten dat de partners zich gezamenlijk willen inzetten om een private partner aan te trekken. Zodoende zal in 2012 de zoektocht starten naar een private partner die in eigen naam en voor eigen rekening de ontwikkeling en de uitbating van het onthaal, ter hoogte van de te ontwikkelen recreatieve toegangspoorten in het gebied, op zich wenst te nemen. De aan te trekken privé-partner zou mee invulling kunnen geven aan de verdere ontwikkeling van Bosland als het grootste kindvriendelijkste avonturenbos van Vlaanderen. Het Agentschap voor Natuur en Bos zal daartoe in 2012 namens de andere Boslandpartners een procedure lanceren tot selectie van een private partner met het oog op een publiek-private samenwerking.

ARP-dossier Bosland

De Vlaamse overheid wil gemeenten, provincies en andere publieke actoren stimuleren om de ruimtelijke kwaliteit in Vlaanderen te verhogen. Daarom stelt zij subsidies ter beschikking voor concrete ruimtelijke strategische projecten. Eind 2009 werd Bosland geselecteerd als strategisch project. Dankzij deze erkenning verkreeg Bosland, via de drie gemeenten, voor drie jaar (1/09/2010-1/09/2013) een subsidie voor de aanstelling van Heleen Kusters als Projectcoördinator Bosland. Voor het ruimtelijke strategische project werden enkele concrete doelstellingen geformuleerd waaraan er ondertussen, sinds de start van het ruimtelijke strategische project, (al dan niet volledig) een invulling gegeven werd.

Ten eerste werd via het ruimtelijk strategische project een verdieping en verbreding van de organisatiestructuur beoogd. De oprichting en de werking van de stuurgroep Bosland geeft, samen met het verhogen van diverse bilaterale contacten met verschillende overheden, organisaties en privépartners, invulling hieraan. Gezien het dynamische groeiproces, dat eigen is aan een strategisch project als Bosland, kan de verbreding en verdieping van de organisatiestructuur echter beschouwd worden als een continu gegeven.

Ten tweede diende een geïntegreerde en geactualiseerde visie Bosland uitgewerkt te worden die gebruikt zou kunnen worden als algemeen kader voor de verdere uitwerking van toekomstige acties. De opmaak van het Masterplan Bosland in 2011 geeft hier invulling aan d.m.v. de missie, visie, strategische/operationele doelstellingen en actielijnen van Bosland. De implementatie wordt vanaf 2012 bovendien verder planmatig uitgewerkt aan de hand van jaarlijkse actieplannen Bosland.

Ten derde richt het strategische project zich op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit in specifieke sleutelsites en sleutellandschappen. Hieraan werd in 2011 reeds gedeeltelijk invulling gegeven d.m.v. het coördineren van de uitwerking van diverse inrichtingsvisies, de opstart van verschillende ruimtelijke procedures en de voorbereiding van een actie m.b.t. tot de opmaak van een ontsnipperingsstudie Bosland in 2012.

Tenslotte werd ook bijgedragen aan een verdere uitwerking van een gerichte communicatiestrategie om enerzijds de lokale bevolking gebiedsgericht of themagericht te informeren over deelprojecten en anderzijds ook bewust te maken over de waarde van de streekeigen structuren, landschappen, gerelateerde natuur voorgeschiedenis, .. De finalisatie van het beeldkwaliteitplan Bosland, de communicatie in 2011 d.m.v. de website, nieuwsbrieven, persberichten en publieksactiviteiten geven hier invulling aan en werden eveneens deels ondersteund via dit project.

1. Bosland als cultuurhistorisch streekerfgoed

1.1 • Bosland vrijwaart haar erfgoed

Onderzoek aankoop Den Grooten Hof

De site Den Grooten Hof werd geselecteerd als locatie voor de ontwikkeling van de hoofdpoort binnen Overpelt met als thema 'Terug naar de Wortels'. In 2011 werd gestart met besprekingen met de eigenaar met het oog op verwerving. De bespreking wordt gevoerd door het Ondersteunend Centrum van het ANB (OC-ANB). Ingeval tot een akkoord gekomen kan worden zal het OC-ANB de site aankopen.

Project Trage Wegen Hechtel-Eksel

In 2011 herstelde het RLLK in samenwerking met de gemeente Hechtel-Eksel een veldwegje dat vanuit de Europawijk rechtstreeks naar de Kapelstraat ter hoogte van een brug over de N74 leidt. Vogelkers in de aangrenzende houtkant werd verwijderd en de houtkant werd terug opgeplant met inheemse soorten. Het meest opvallende was het aanbrengen van een houten trap met leuning in de berm van de brug over de N74, zodat bewoners de N74 terug veilig kunnen oversteken. De bedoeling is om de trage weg naar Hoksent kapel te herwaarderen. Sedert 1682 ging er jaarlijks een Kruisprocessie vanuit de parochiekerk van Eksel naar de kapel.
Een andere trage weg waaraan gewerkt is, is het Dorperlooppad in het centrum van Hechtel. Langs dit pad kunnen scholieren van het Don Bosco-college veilig naar school fietsen. Het pad was onderhevig aan verval, onkruidgroei, wildgroei van hagen en een deel van het traject was niet meer zichtbaar waardoor het pad steeds minder gebruikt werd. Het pad werd opgeschoond en genivelleerd met ternair zand, de hagen werden geschoren en op het traject dat niet meer zichtbaar was werd een nieuw stuk pad aangelegd. De gemeente plaatste bordjes van vzw trage Wegen met daarop de naam van het pad in het Nederlands en in het Hechtels dialect.
In oktober 2011 werden de twee trage wegen voorgesteld aan de omwonenden op de Dag van de Trage Wegen.

Foto © Easa Zukauskaite

2. Bosland als leverancier van producten en diensten

2.1 • Duurzaam produceren van hout, biomassa en andere producten

Wetenschappelijk model voorspelt toekomstige houtproductie in Bosland

Bosland herbergt uitzonderlijke natuur en biedt talrijke ontspanningsmogelijkheden aan z'n bezoekers. Het afgelopen jaar rondde Bosland een innovatief onderzoek af waarmee ook de houtopbrengst voor de toekomst wordt veilig gesteld. Bosland is een belangrijke leverancier van FSC-gecertificeerd hout in Vlaanderen. Om de economische en ecologische waarde in de toekomst te verzekeren staan de beheerders voor de uitdaging om het naaldbosmassief dat Bosland nu is, om te vormen naar een soortenrijker gebied met een afwisselende bosstructuur. Een gediversifieerd houtaanbod kent immers vele toepassingen en verzekert de toekomstige inkomsten.

Om de planning van de omvormingswerken te ondersteunen startten de beheerders samen met de universiteiten van Leuven en Antwerpen een innovatief wetenschappelijk project. Met behulp van een nieuw computermodel werden de bosontwikkeling en de houtopbrengsten voor een lange periode voorspeld. Het onderzoek leverde in een eerste stap een overzicht op van de houtbeschikbaarheid en houtkwaliteit in Bosland, nu en in de toekomst. In nauw overleg met de beheerders en de houtindustrie werden vervolgens verschillende toekomstscenario's voor houtkapping in Bosland uitgewerkt. Het nieuw ontwikkelde computermodel, SimForTree genaamd, werd dan ingezet om de invloed van deze scenario's op de houtproductie te voorspellen. Uiteindelijk werd, in overleg met de houtindustrie en rekening houdend met de hoge natuurwaarden, een toekomstscenario vastgelegd. Dit wordt in 2012 verder vertaald in de beheerplannen voor de 4.500 ha openbaar bos van de partners.

De participatieve en wetenschappelijk onderbouwde aanpak is uniek in Vlaanderen en kan nu als voorbeeld dienen voor het uittekenen van een gelijkaardige visie in andere grote bosgebieden in Vlaanderen.

2.2 • Benutten tewerkstellingskansen in de natuur

Sociale tewerkstelling in Bosland 2011

Bosland heeft ook aandacht voor sociale tewerkstelling. De gemeente Hechtel-Eksel zette samen met de VZW Houthep en De Winning haar schouders onder een sociaal economieproject waarbij 3 arbeiders uit de kansengroepen samen met een ploegbaas aan de slag kunnen. Zij zullen ingezet worden voor uiteenlopende taken in het bos- en groenonderhoud, gaande van snoeiwerken tot onderhoud van trage wegen.

3. Bosland als biodiversiteitshotspot

3.1 • Versterken van de natuurstructuur in Bosland

Foto © Dries Gorissen

Indiening Life+ dossier Riebos/Blekerheide

In het kader van de oproep 2011 voor Life+ Nature-projecten, dienden het Agentschap voor Natuur en Bos, het Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos, SCR-Sibelco en de stad Lommel een projectvoorstel in onder het acroniem TOGETHER.

Het projectvoorstel is volledig toegespitst op de realisatie van het Natura 2000-beleid in een gedeelte van het Habitatrichtlijngebied 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heide' met als code BE 2100026. Het projectgebied omvat het meest oostelijk gelegen deelgebied van dit Natura 2000-gebied, situeert zich ter hoogte van Riebosserheide-Blekerheide-Sahara en heeft een totale oppervlakte van 732 ha.

De acties, die de projectpartners voorstellen in het ingediende dossier, zijn integraal gericht op het herstel en behoud van Europese soorten en habitats van deze Habitatrichtlijn. De Gladde slang is de soort van de Habitatrichtlijn waarvoor het gebied een groot belang krijgt toegekend. Recente waarnemingen tonen immers duidelijk aan dat deze soort momenteel nog verspreid aanwezig is binnen het projectgebied. Het projectgebied heeft dan ook de potentie om een cruciale schakelfunctie in te nemen binnen een transnationale natuurstructuur en een ruimer populatienetwerk voor Gladde slang en andere soorten van heidehabitats zoals Boomleeuwerik en Nachtzwaluw aan te bieden. Het projectgebied vormt daarenboven de scharnier naar andere grote natuur- en boscomplexen in het zuiden, het westen en het noorden (Nederland).

Overige acties, uit het ingediende dossier, hebben betrekking op de voorbereiding en ondersteuning van de noodzakelijke terreinwerken of zijn gericht op disseminatie van de resultaten of algemene coördinatie van het project. De projectpartners zullen in het voorjaar van 2012 geïnformeerd worden omtrent de eventuele goedkeuring van het ingediende life+dossier.

3.2 • Herstel en instandhouding van de natuur in Bosland

Natuurbeheer openbare bossen

In uitvoering van de goedgekeurde beheerplannen werden, behalve het reguliere natuur- en bosbeheer in functie van bestaande waardevolle vegetaties en soorten, diverse inrichtingswerken uitgevoerd. Deze hadden onder meer betrekking op het behoud van de Lentevuurspin (zie verder) en de realisatie van een functioneel open habitatnetwerk in het centrale Pijnvencomplex.

Natuur-en Landschapsherstel RLLK

De kapel van Vlasmeer in Hechtel-Eksel is één van de weinige kapelletjes die nog open zijn voor het publiek. Om het onthaal te verbeteren zijn er een aantal ingrepen gebeurd in 2011. De heide rondom de kapel werd verjongd door plaggen en maaien, Amerikaanse vogelkers werd verwijderd, voor fietsers en menners werden een fietsenrek en een paardenbindbalk geplaatst. Er werden ook perches geplaatst om parkeren tot tegen de kapel te ontmoedigen. Ten slotte werden er lindebomen bijgeplant (oud gebruik als teken voor welkom).
In 2006 werd door het platform fauna en flora van Bosland een populatie Kommavlinder ontdekt in het gebied bekend als Meysterbergen. Dit is één van de 7 laatste populaties in Vlaanderen. Aangezien de populatie deels in industriezone voorkomt, dienden maatregelen genomen te worden om de populatie veilig te stellen. De kapping van een bosrand nabij de populatie (met ondergroei van heide) was een eerste stap. In mei werd een terreinbezoek met vlinderexperten en beleidsmensen georganiseerd door het RLLK. Deze groep bestond uit mensen van het RLLK, Natuurpunt, Provincie Limburg, ANB en stad Lommel. Met deze specialisten werd besloten om een actieplan voor de Kommavlinder in het gebied op poten te zetten. RLLK neemt dit voor zijn rekening. Een eerste dringende actie was het uitbreiden van de habitat van de vlinder door de kapping van de bosrand. De werken zijn gestart in 2010 en afgerond in januari 2011.

Ontdekking Lentevuurspin in Bosland

In 2009 werd in Lommel, voor het eerst sinds meer dan een eeuw, terug de Lentevuurspin waargenomen. Omwille van de zeer grote zeldzaamheid duurde het tot 2011 vooraleer beslist werd om de aanwezigheid van de soort ook ruimer bekend te maken. Deze fraaie spinnensoort is een topindicator voor droge heide op arme zandgronden. Het is een soort die slechts in enkele landen in Noordwest-Europa voorkomt, met andere woorden een nieuw natuurpareltje voor Bosland. Intussen worden vanuit Bosland, in samenwerking met de Belgische spinnenvereniging Arabel en lokale natuurliefhebbers van de Projectgroep Levend Zand, beschermingsinitiatieven genomen om deze unieke soort duurzame overlevingskansen te geven.

Foto © Eddy Ulenaers

Gezenderde Nachtzwaluwen lichten tipje van de sluier op

Het Pijnvencomplex, dat de kern vormt binnen Bosland, is sinds lang bekend om haar belangrijke populatie nachtzwaluw. De mysterieuze en gespecialiseerde levenswijze van deze nachtelijke insecteneter maakt dat de soort moeilijk te bestuderen is. Door het ontbreken van informatie die gebaseerd is op degelijk wetenschappelijk onderzoek is het erg moeilijk de beschikbare gegevens over populatie-evoluties en populatiegroottes op provinciaal of Vlaams niveau, correct te beoordelen. Nochtans is de Nachtzwaluw een belangrijke soort bij het beoordelen van de kwaliteit van grote natuurgebieden en het evalueren van de impact van het beheer. Daarenboven is het in het kader van het Europees natuurbeleid ook van groot belang een beter beeld te verkrijgen van de ecologische vereisten en de correctheid van de beschikbare populatiegegevens.

In samenwerking met vrijwilligers wordt de populatie Nachtzwaluw al circa 15 jaar nauwgezet opgevolgd in Bosland. Deze gegevens vormden reeds de basis voor een eindwerk in 2008 aan de universiteit van Gent waarin het leefgebied van deze soort onderzocht werd. Hierop verder bouwend werd de voorbije drie jaar, voor het eerst in Vlaanderen, een zenderproject opgezet. Het eerste jaar werden slechts enkele individuen gezenderd en was oriënterend van opzet. In 2010 werd in samenwerking met de universiteiten van Leuven en Gent een wetenschappelijk project opgestart dat de basis vormde voor een nieuw eindwerk. Dat jaar werden 10 individuen voorzien van een zender en via radiotelemetrie een volledig seizoen gevolgd. In 2011 werd deze wetenschappelijke aanpak verdergezet en werden bovendien twee dieren gezenderd in het militair domein Meeuwen-Helchteren. Dit laatste wordt gedomineerd door een groot heidecomplex en bestaat zo uit een ander landschap dan Bosland. De gegevens van de eerste twee onderzoeksjaren werden wetenschappelijk verwerkt in een degelijk eindwerk vanuit de universiteit van Leuven met als titel 'Onderzoek naar het habitatgebruik van nachtzwaluwen (Caprimulgus europaeus) met behulp van radiotelemetrie in Bosland' (Evens Ruben, academiejaar 2010-2011). Het eindwerk leverde een schat aan nieuwe informatie op over de levenswijze en de vereisten die deze intrigerende soort stelt aan haar omgeving. Evengoed bleven een aantal vragen onbeantwoord. De Boslandpartners onderzoeken momenteel hoe dit onderzoek, in samenwerking met wetenschappers ook in de toekomst kan worden verder gezet.

Bosland kweekt planten van eigen bodem
HECHTEL-EKSEL/OVERPELT/LOMMEL
150 INTERNATIONALE WETENSCHAPPERS BESTUDEREN BOSLAND
"Bosland wordt openluchtlabo"
Kinderen gaan vlinders in Bosland beschermen
LOMMEL
LIMBURG
KINDEREN EN JONGEREN ZORGEN ZELF VOOR INSP
Kunstenaar ontwer
speelbos bij Sahara
LOMMEL
wijst op een uniek stuk
als onderdeel van Bosland een h
kreeg waarin recreatie en natuurbeh
hand in hand gaan.
Lage Kempen de drijvende
Naast een nieuwe parking
veilige ligging, werden oo
zaten mee in
voorbereiding van dit dossier

4. Bosland, een open project

4.1 • Zichtbaar en herkenbaar voor de mensen

Communicatiemiddelen Bosland

• Website

De website van Bosland ging op 15 augustus 2010 online. In 2011 werden de activiteitenkalender, de nieuwspagina en de publicatiepagina regelmatig aangevuld met nieuwe berichten. In totaal werd de site 11578 keren bezocht door 8482 unieke bezoekers. De echte piek werd, net zoals in 2010, gekend in de maanden augustus, oktober en november.

• Nieuwsbrieven

In 2011 werden er twee edities van de nieuwsbrief uitgegeven. Het voorjaarsnummer verscheen eind mei en werd volledig gewijd aan het thema vlinders. Voor de kinderen werd een leerrijk bordspel ontwikkeld waarbij zij op een leuke manier konden kennis maken met de leefwijze van vlinders.

In het najaarsnummer werden de missie en de strategische doelstellingen van Bosland toegelicht. Als speciale kinderbijlage waren een memoryspel en een verjaardagskalender ingevoegd.

De nieuwsbrief werd huis aan huis bedeeld in de gemeenten Hechtel-Eksel, Overpelt en Lommel. In totaal kregen telkens 24987 huishoudens de nieuwsbrief in de bus.

• Overzicht van belangrijkste persaandacht in 2011

05/01/2011	- ***TV Limburg***	*LSM-subsidie voor Bosland*
06/01/2011	- ***Het Belang van Limburg***	*Bosland krijgt 666.000 euro van Limburg Sterk Merk (Overpelt)*
14/05/2011	- ***Het Belang van Limburg***	*Kinderen maken kunst in Bosland*
05/05/2011	- ***De Weekkrant***	*Eerste editie Vlinderinstuif*
11/06/2011	- ***De Standaard***	*Boomgaard moet streekeigen planten redden*
15/06/2011	- ***Het Belang van Limburg***	*Bosland kweekt planten van eigen bodem*
11/06/2011	- ***Het Nieuwsblad***	*Boomgaard redt streekeigen planten*
27/06/2011	- ***Het Nieuwsblad***	*Kunstenaar bouwt reusachtig web*
27/06/2011	- ***Het Belang van Limburg***	*Reusachtig spinnenweb siert Bosland*
13/07/2011	- ***Het Nieuwsblad***	*Vlinderinstuif voor het goede doel*
07/09/2011	- ***Het Nieuwsblad***	*Bosland lanceert project voor leerlingen*
08/09/2011	- ***Het Belang van Limburg***	*Wandelen en kijken in Kattenbosser heide*
09/09/2011	- ***Het Belang van Limburg***	*Kinderen gaan vlinders in Bosland beschermen*
05/10/2011	- ***De Weekkrant***	*Vegers voor Vlinders: kinderen helpen heidevlinders in Bosland*
09/2011	- ***Libelle***	*10 mooiste bossen van het Land: bouwen en spelen in Bosland*

10/2011 - ***Eén***	*Vlaanderen Vakantieland: Saartje in de Sahara*
11/10/2011 - ***Het Laatste Nieuws***	*Grootste zandbak van Vlaanderen in Bosland geopend*
11/10/2011 - ***Het Nieuwsblad***	*Grootste zandbak van Vlaanderen geopend*
10/10/2011 - ***Het Belang van Limburg***	*Zandbak voor kinderen in duinen van Hechtel*
17/10/2011 - ***Het Belang van Limburg***	*Kunstenaar ontwerpt speelbos bij Sahara*
06/11/2011 - ***Het Belang van Limburg***	*Vijf mooie bossen voor een herfstwandeling: NR3 Bosland*
23/11/2011 - ***TV Limburg***	*150 experts bestuderen Bosland*
24/11/2011 - ***Het Belang van Limburg***	*150 internationale wetenschappers bestuderen Bosland: Bosland wordt openluchtlabo*
24/11/2011 - ***Het Nieuswblad***	*Wetenschappers uit hele wereld bezoeken Bosland*
20/12/2011 - ***TV Limburg***	*Bosland nieuwe thuis voor Kabouter Plop?*
21/12/2011 - ***Het Nieuwsblad***	*Attractief figuur moet toerist naar Bosland lokken*
21/12/2011 - ***De Standaard***	*Gemeenten zoeken privépartner om concept Bosland uit te werken*
21/12/2011 - ***Het Belang van Limburg***	*Bosland lonkt naar Studio 100*

Activiteiten/evenementen/openingen

- **Internationaal Symposium Forests 2011**

2011 werd door de Verenigde Naties uitgeroepen tot Internationaal Jaar van het Bos. De doelstelling hiervan was om over de hele wereld het belang van onze bossen onder de aandacht te brengen.

Foto © Tom Linster

Als één van de afsluitende evenementen organiseerden de K.U.Leuven en het Agentschap voor Natuur en Bos op 23 en 24 november een internationaal symposium. Met als baseline 'Where science meets policy' was de rol van wetenschap het hoofdthema van deze conferentie. De eerste dag hiervan werd integraal gewijd aan Bosland als voorbeeld van duurzaam bosbeheer en lokale samenwerking. 150 wetenschappers en beleidsverantwoordelijken uit meer dan 30 landen van over de hele wereld maakten kennis met de lokale en geïntegreerde aanpak. De lange traditie van samenwerking met wetenschappers en de concrete voorbeelden van de bijdrage die dit geleverd heeft aan het beleid en beheer in Bosland namen daarin een centrale positie in. Het meest recent onderzoekswerk wordt elders in dit jaarverslag toegelicht.

Tijdens het symposium kreeg het gerenommeerd gezelschap niet alleen toelichting over de huidige aanpak en resultaten van Bosland. Tijdens de avondzitting werd ook uitgelegd hoe de wisselwerking met de onderzoekswereld verder zal worden uitgebouwd in de toekomst. De aanwezigen toonden zich bijzonder enthousiast over deze initiatieven. Tijdens de aca-demische zitting op dag 2 besloot de Amerikaanse professor John King dat de aanpak van Bosland de enige weg is om bossen lokaal te verankeren en hen ten volle hun maatschappelijke rol te laten vervullen.

Foto's © Rasa Zukauskaite

- **Week van het Bos**

Onder de titel 'Speel er op los in de Week van het Bos' werden op zondag 16 oktober 2011 niet minder dan 4000 bezoekers onthaald in de zonnige Sahara in Lommel voor alweer een geweldige editie van deze traditie geworden najaars activiteit. De organisatoren hadden gezorgd voor een zeer gevarieerd programma voor jong en oud. Het gloednieuwe speelbos nodigde uit om ingespeeld te worden, er werden creatieve workshops gegeven door ervaren begeleiders, er konden kleurrijke eendjes gevist worden en ook de liefhebbers van volksspelen bleven niet op hun honger zitten. De voorstellingen De Luisterlezerbus en Zonhoria kregen veel belangstelling net als de wandelende en sprekende bomen. Natuurpunt bood geleide wandelingen aan en de boswachters stonden klaar voor een woordje uitleg over het beheer van de bossen. Voor deze editie werd nauw samengewerkt met de jeugdverenigingen van Lommel. Ze zorgden mee voor de opbouw en voor de niet te ontbreken bosbar.

- **Film in het bos**

Op de mooie avond van 19 augustus 2011 ging om 20 uur op de ligweide van het park Heesakkerheide in Overpelt voor de vierde keer in Bosland 'Film in het Bos' door, initiatief van Vereniging voor Bos in Vlaanderen en een organisatie in samenwerking met Bosland en de Gezinsbond. Voorafgaand aan de grappige 'Gnomeo & Juliet' werd ook de kortfilm van Yann Arthus Bertrand 'Van bossen en mensen' getoond in het kader van de Week van het Bos-campagne.
De promotie voor deze openlucht-cinema werd gevoerd via de websites van de Bosland-partners, gemeentelijke infobladen, affiches en flyers. Ruim 140 aanwezigen genoten van de film en een warme chocolademelk in een unieke openlucht bioscoop.

• Vlinderinstuif ten voordele van Kom op tegen Kanker

Op 5 juni 2011 werd in de Vlindervallei de allereerste Vlinderinstuif georganiseerd. Enkele jaren geleden werd in de Vlindervallei een Vlinderbos aangelegd in het kader van een geldinzamelactie voor Kom Op Tegen Kanker. Sindsdien is er hard gewerkt om de vallei nog meer aantrekkingskracht te geven voor vlinders en bezoekers. Vanuit de centrale picknickplaats kan je intussen genieten van een afwisselend landschap met graslanden, extensieve akkertjes, houtkanten en het jonge Kom op tegen Kanker-bos.

Om de Vlindervallei en de rijke natuur in de kijker te zetten, werd in opdracht van Bosland door 3 studenten van de Xios Hogeschool een heuse picknick met leerrijke randanimatie georganiseerd. Ze contacteerden vele sponsors en stelden goed gevulde picknickpakketten samen, die verkocht werken ten voordele van Kom op tegen Kanker. Zo bracht de Vlinderinstuif niet minder dan 1.584,94 euro op.

De 400 bezoekers van deze eerste Vlinderinstuif hebben kunnen genieten van de warme voorjaarszon. Zij kregen sporadisch zelfs bezoek van de Kleine parelmoervlinder, één van de paradepaardjes van Bosland. Onder begeleiding van de boswachters, konden de mensen ook kennismaken met de vele andere vlinders van Bosland. Voor de kinderen waren er doorlopend kinderspelen en knutselactiviteiten.

De eerste vlinderinstuif werd warm onthaald en zal de komende jaren een terugkomende activiteit worden.

Foto © Rasa Zukauskaite

• Opening Land Art Bosland

Op vrijdag 13 mei werden de drie Land art-kunstwerken plechtig onthuld in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van Vlaams minister Joke Schauvliege. Dat gebeurde onder de stralende zon in park Heesakkerheide te Overpelt. De hele namiddag werd door 100 kinderen nog hard geknutseld aan kleine kunstwerkjes om de onthulling nog extra op te vrolijken.

De drie sculpturen werden aan de genodigden voorgesteld met een woordje uitleg van kunstenaar Will Beckers.

De sculpturen spelen met de dimensies en de vormenrijkdom uit Bosland. Elk kunstwerk is een originele vertaling geworden van de hoofdthema's die Bosland gekozen heeft. Met de betrokkenheid van kinderen maakte Bosland ook met dit kunstproject haar kindvriendelijke karakter terug waar. Via workshops in alle gemeenten verzorgd door Will Beckers konden kinderen reeds in de voorgaande maanden aan de slag in en met de natuur. De minister, bevoegd voor natuur en cultuur, vond dit kunstproject een originele manier om kinderen uit te nodigen naar de natuur te kijken en er zelf ook actief in te ontdekken en te experimenteren.

Foto © Rasa Zukauskaite

- **Opening nieuw onthaal In den Brand**

Op zondag 9 oktober werd het nieuw onthaalpunt "In den Brand" plechtig geopend. Daarbij werd de nieuw ingerichte parking en onthaalzone in gebruik genomen. Het recreatief onthaal werd weloverwogen ingericht met aandacht voor kinderen (zie ook verder). Na het officiële gedeelte werden de bezoekers uitgenodigd voor een wandeling onder begeleiding van de boswachter en konden de kinderen zich uitleven in één van de talrijke activiteiten: van duinenknikkeren en zandkastelen bouwen tot 'deadride' en boomklimmen.

- **Opening VLM kijkwandeling Kattenbos**

Op zondag 4 september 2011 werd een kijkwandeling in het landschap van Kattenbos in Lommel geopend voor het publiek (zie ook verder). De aanwezigen werden uitgenodigd voor een wandeling met de gidsen van Erfgoed Lommel. Aan de voet van de Leyssensmolen werd een creatieve workshop gehouden onder leiding van kunstenaar Will Beckers en werden talrijke circus trucs uitgeprobeerd. Deze kijkwandeling is een realisatie van het landinrichtingsproject Grote-Netegebied in samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij en Erfgoed Lommel.

- **Wandelingen door boswachters**

Doorheen het jaar werden terug wandelingen georganiseerd onder leiding van de boswachters. Deels betrof dit wandelingen voor groepen en verenigingen om kennis te kunnen maken met het project Bosland of rond specifieke thema's zoals het Nachtzwaluwonderzoek, aanleg van het nieuw onthaal In den Brand, enz. Deels ging het om kalenderwandelingen georganiseerd specifiek voor kinderen (bv. wandeling op Vlinderinstuif). Net zoals de voorbije jaren werden ook kleinschalige werken (zoals het verwijderen van dennen opslag of hakselen) uitgevoerd in samenwerking met de lokale scholen in het kader van educatief natuurbeheer.

Foto's © Rasa Zukauskaite

4.2 • Beleefbare natuur

• Inrichting en opening zaadboomgaard Bosland

In 2011 werd door RLLK een zaadboomgaard in Lommel aangelegd. Door de aanleg van zaadboomgaarden kan de oogst van autochtone zaden geconcentreerd worden op 1 plaats en moet er niet meer her en der ten velde geoogst worden op de moederbomen, een zeer tijdrovende bezigheid. De planten voor de zaadboomgaard worden opgekweekt door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.

In het voorjaar werden 500 jeneverbessen geplant. Er werd een omheining geplaatst, een educatieve ruimte ingericht met een picknickbank, zitbank, fietsenrek, insectenhotel en infoborden. In het najaar van 2011 werden 231 stuks sporkenhout en 111 hazelaars geplant.

Op 10 juni vond een persmoment plaats aan de zaadboomgaard in Lommel. De 3 burgemeesters van de Boslandgemeenten ondertekenden een engagementsverklaring waarbij zij autochtoon plantgoed binnen de gemeentelijke diensten optimaal zullen aanwenden, de bevolking zullen stimuleren om autochtoon plantgoed aan te planten en bestaande locaties met autochtone bomen en struiken optimaal te beschermen.

Op 12 juni 2011 was er een feestelijke publieksactiviteit in de zaadboomgaard. Er waren diverse infostanden (RLLK, Natuurpunt, compostmeesters, ANB), een verhalenverteller over Planten van Hier, demonstratie vlechten van een bijenkorf en een workshop 'bouw je eigen insectenhotel.

• Vegers voor Vlinders

In dit educatief pakket worden verschillende aspecten van het heide- en stuifduinenlandschap op een aangename manier aan kinderen bijgebracht. De geschiedenis en het ontstaan van het landschap komt aan bod, enkele vroegere gebruiken (o.a. het maken van borstels en vegers van wortels van pijpenstrootje), de typische soorten (enkele adoptiesoorten, gelinkt aan heidegebieden) en het huidige natuurbeheer. Het educatief pakket bestaat uit 2 delen: enerzijds een terreingedeelte waarbij de kinderen grote bulten van pijpenstrootje uitgraven en de wortels sorteren. Anderzijds een binnengedeelte waar ze de vegers eigenhandig maken en de uitleg krijgen over de heide, het beheer en de soorten.

Alle scholen in Bosland werden aangeschreven met een voorstelling van het aanbod (voor de 3de graad lager onderwijs). Door de financiële steun van RLLK en van Bosland kan dit pakket gratis aan de scholen worden aangeboden. 13 klassen gaan hierop in (7 Lommel, 3 Hechtel-Eksel, 3 Overpelt). Via deze educatieve actie van twee halve dagen, worden 262 leerlingen bereikt (126 Lommel, 68 Hechtel-Eksel, 68 Overpelt).

Foto © www.rllk.be

• Opleiding Bosland gids aan gidsen Vegers voor Vlinders

In voorbereiding tot de sessies "Vegers voor Vlinders" in de lagere scholen van Bosland, organiseerden RLLK en Bosland op 30 augustus een informatiesessie over Bosland voor de gidsen van Werkgroep Isis die "Vegers voor Vlinders" begeleiden. Deze gidsen kregen in 2009-2010 reeds een opleiding over "Vegers voor Vlinders". Nu wordt een bijkomende module toegevoegd over Bosland, de doelstellingen, toekomstplannen, e.d. Tevens wordt een terreinbezoek met een boswachter voorzien in het domeinbos Pijnven, waar meer toelichting wordt gegeven over de beheersplannen. Er nemen 11 personen deel aan deze bijscholing. De afspraak werd gemaakt dat zij bij de begeleiding van de klassen, systematisch communiceren over Bosland naar de leerlingen toe.

5. Bosland als toeristisch-recreatieve attractiepool

5.1 • Opmaak toeristische visie Bosland

In het jaarlijks toeristisch actieplan 2011 voor de Limburgse Kempen werd de 'opmaak van een toeristische visie Bosland' opgenomen. Toerisme Limburg vzw werkte dit in 2011 uit in nauwe samenwerking met de relevante actoren (gemeenten, ANB, RLLK, FTL, toeristische ondernemers en Toerisme Vlaanderen). Op 26 september 2011 werd het proces afgerond met als resultaat: het eindrapport 'Toeristische Visie Bosland'.

De Toeristische Visie Bosland is een basis voor de toekomstige toeristische actieplannen van de komende jaren van de verschillende partners. Het heeft tot doel de (gezamenlijke en gedragen) toeristische uitgangshouding, principes, visie, wensen en verwachtingen te schetsen t.a.v. Bosland vanwege de toeristische spelers op het veld (gemeentebesturen, toeristische ondernemers, belangenorganisaties,…). Dit heeft als voordeel dat er één gemeenschappelijke toeristische visie (met consensus) geïntegreerd is in het Masterplan Bosland dat in een parallel traject werd uitgeschreven.

In de Toeristische Visie wordt het bestaand toeristisch aanbod in kaart gebracht (inventarisatie, toeristische kerncijfers, ruimtelijke structuur), wordt een SWOT-analyse uitgewerkt en de rol van Toerisme Limburg en de gemeentebesturen gedefinieerd.

De USP (unique selling proposition) voor Bosland is ongetwijfeld het bos, meer bepaald het grootste aaneengesloten bosgebied van Vlaanderen en zijn natuurlijke en landschappelijke waarde. Binnen een Europese context is het gegeven van een bos op zich, al is het het grootste van Vlaanderen echter niet uniek genoeg. Binnen het visieproces is relatief snel en eenduidig de keuze genomen om Bosland toeristisch te vermarkten als '**Grootste** avonturen- en speelbos' van Vlaanderen.

Bosland is een belangrijke puzzel in de ontwikkeling van de productmarktcombinatie van het 'natuurgericht toerisme' en het voor de Limburgse Kempen belangrijke onderscheidende meerjarenthema '**veilig avontuur**'. Bosland past binnen de positionering van de Limburgse Kempen als de kindvriendelijke en groene vakantiebestemming. Bosland is binnen deze puzzel een belangrijk toeristisch product en niet zozeer een 'regio'.

Binnen de Vlaamse en Nederlandse markt worden de volgende doelgroepen naar voor geschoven: Gezinnen en families met kinderen zijn de prioritaire doelgroep. Deze doelgroep dient minimum behouden te worden en zelfs uitgebreid. Een tweede belangrijke doelgroep zijn medioren, actieve ontdekkers die komen voor de rust en de ontspanning in de natuur. Deze doelgroep moet zeker nog groeien binnen het segment natuurgericht toerisme. Tenslotte zijn een belangrijke nichemarkt binnen Bosland jeugdverenigingen en bij uitbreiding ook verenigingen of multigenerationele families die gebruik kunnen maken van het aanbod logies voor doelgroepen buiten het klassieke kampseizoen. Voor deze doelgroep moeten initiatieven genomen worden om de aantrekkelijkheid van Bosland te behouden en nog te versterken.

De toeristische visie legt de focus op lokale productontwikkeling, enerzijds door ondernemers, anderzijds door de gemeenten. Met een logiescapaciteit van 20% van het Limburgse totaal en 24% van de Limburgse aankomsten, beschikt Bosland slechts over een beperkt productaanbod. De vermarkting van de routestructuren voor de beoogde doelgroepen en het ontwikkelen van nieuwe natuurgerichte producten is daarom prioritair. Daarnaast is het noodzakelijk om de toegangspoorten op een onderscheidende wijze in te vullen zodat Bosland een internationale aantrekkingskracht ontwikkeld. De ambitie van de toeristische visie ligt duidelijk niet op een regionaal, maar internationaal niveau. Een goede ontsluiting van Bosland is dan ook essentieel.

Het sluitstuk van de Toeristische Visie wordt gevormd door 5 operationele doelstellingen (OD) en een lijst van 43 voorstellen tot acties.

5.2 • Toeristisch-recreatieve ontsluiting en onthaal

Toegangspoorten Bosland

• Inleiding

De structuur voor het onthaal van de bezoekers in Bosland is gebaseerd op het ontsluitingsconcept voor de bossen van Bosland dat opgebouwd wordt aan de hand van gebundelde verbindingen, netwerkzones, recreatiepolen, 3 neventoegangspoorten en 3 hoofdtoegangspoorten. De drie te ontwikkelen hoofdpoorten situeren zich nabij de Soeverein te Lommel, Den Grooten Hof te Overpelt en het Pijnven te Hechtel-Eksel. Met betrekking tot de inrichting, de ruimtelijke randvoorwaarden en de haalbaarheid van publiek-private samenwerking ter hoogte van deze sites werden in het verleden en in 2011 enkele verkennende studies uitgevoerd, alsook initiatieven genomen voor de opstart van het uitvoeren van eventuele noodzakelijke ruimtelijke procedures.

• Soeverein

De toekomstige hoofdontvangstlocatie te Lommel situeert zich ten noord-westen van de Soeverein te Lommel. Deze werd opgenomen in een globaal masterplan voor het volledige complex van de Soeverein. Op basis hiervan werd een opdracht uitgeschreven tot het uitvoeren van een Mober en de opmaak van Gemeentelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan met het oog op een planologische herbestemming ter hoogte van de toekomstige ontvangstlocatie. De opdracht werd op 15 december 2010 door de stad Lommel gegund aan het studiebureau TRITEL (Technum-Tractebel engineering). De opdracht ging in januari van 2011 concreet van start. Ondertussen werd in 2011 de Plan-Mober afgerond en officieel goedgekeurd op het CBS van Lommel. In 2012 zal er verder invulling gegeven worden aan de afronding van de ruimtelijke procedures m.b.t. milieu en de opmaak van het feitelijke Gemeentelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan.

Foto's © Rasa Zukauskaite

- **De Grooten Hof**

In 2010 werd er, op basis van een informele marktverkenning, een haalbaarheidsstudie voor De Grooten Hof afgerond. Vervolgens werd in 2011 gestart met de uitwerking van een plan van aanpak in functie van de realisatie van de hoofdpoort. Op basis hiervan werd een ontwerpbestek voorbereid dat voorziet in het uitschrijven van een opdracht met het oog op de opmaak van een Gemeentelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan Bosland te Overpelt. Op advies van het Agentschap R-O, Ruimte en Erfgoed alsook Ruimtelijke Planning zal niet enkel de site van De Grooten Hof opgenomen worden in de opdracht. In de gemeente Overpelt komen immers nog een aantal andere sleutelsites voor met belangrijke potenties in het kader van Bosland (Hobos, De Winner, Napoleonstrand, …) die eveneens in de opdracht zullen worden meegenomen. Het verbinden van de verschillende sites met elkaar en de omgeving en het inbedden ervan binnen Bosland, vormen hierbij het uitgangspunt. De gunning van de uit te schrijven opdracht is voorzien in 2012.

- **Pijnven**

In december 2010 werd een opdracht voor het uitwerken van een inrichtingsstudie voor de realisatie van de toekomstige hoofdontvangstlocatie te Pijnven gegund aan het bureau Idea Consult/Hub. De opdracht ging in maart van 2011 concreet van start. In 2011 werden de inventarisatiefase en de SWOT-analyse voor deze hoofdpoort afgerond. Omtrent het richtinggevende kader, voor de toekomstige ontwikkelingen op deze site, werd ondertussen een consensus bereikt. Dit richtinggevende kader zal, ter finalisatie van de opdracht, verder geconcretiseerd worden tot een inrichtingsplan in 2012. Met het oog op het bekomen van de noodzakelijke planologische omzettingen voor de wenselijke toekomstige ontwikkelingen, zal er vervolgens overgaan worden tot het uitschrijven van een opdracht voor de opmaak van een Gemeentelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan ter hoogte van deze locatie.

Foto's © www.bosland.be

Foto © Driek ten Haaf

Routestructuren Bosland

- **Mountainbikeroutes**

Vanuit de provincie werd in 2010 het project 'grensoverschrijdend mountainbikenetwerk Noord-Limburg' opgestart. Naast de drie Boslandgemeentes zullen ook de gemeentes Hamont-Achel, Bocholt, Neerpelt en Peer hieraan participeren.

Dit project heeft als doel de ontwikkeling van een permanent aanbod van (grensoverschrijdende en) aaneensluitende mountainbikeroutes in het noorden van de provincie Limburg ten behoeve van beginnende, recreatieve en sportieve mountainbikers. Hierbij wordt de algemene sportpromotie van deze natuurgebonden sport en het gereguleerd gebruik van natuur en bos vooropgesteld en dit met een grensoverschrijdend karakter met Nederland (provincies Noord-Brabant en Noord- en Midden Limburg). We willen na realisatie het volgende aanbieden aan zowel de sportbeoefenaar als de recreant:

- een goed ingericht, kwalitatief netwerk van paden
- landschaps- en natuurbeleving in een attractieve regio
- de mogelijkheid tot kennismaken met een diversiteit aan waarden en gebruiken via gemeenschappelijk gebruik van infrastructuur en horecavoorzieningen

Er wordt een geheel van permanente, aaneensluitende lussen en inrijroutes ten behoeve van het mountainbiken ingericht met als resultaat een netwerk in de gemeenten Hamont-Achel, Hechtel-Eksel, Lommel, Neerpelt, Overpelt en Peer en aansluitend op de routes in de Nederlandse gemeenten. Hiervoor worden nieuwe lussen, inrijroutes en verbindingsstukken ontwikkeld, rekening houdend met de reeds bestaande vaste routes in Lommel en Nederland.

Dit proces gebeurt in samenwerking of in overleg met :

- voor Limburg: de Bloso-Inspectiedienst Limburg, de betrokken gemeentebesturen (gemeentelijke sportdiensten), het Agentschap voor Natuur en Bos, de betrokken natuurvereniging(en), Toerisme Limburg, het Regionaal Landschap en andere terreinbeheerders en eigenaars
- voor Nederland: het Samenwerkingsverband Eindhoven (SRE), de Stichting Routebureau Noord en Midden-Limburg en de gemeente Weert.

Alle trajecten worden voorzien van een duidelijke, eenvormige signalisatie. De Boslandhuisstijl wordt in de Boslandgemeentes geïntegreerd in de huisstijl die door Bloso in gans Vlaanderen wordt toegepast. Bosland zal zelf instaan voor het uitgeven van een netwerkkaart van de routes en startplaatsen binnen Bosland. In 2011 werden de routes verder verfijnd en op elkaar afgestemd. De realisatie is gepland voor het najaar van 2012.

- **Wandelroutes en kaarten**

In het kader van het Interreg project Grenzeloos Wandelen verzorgt RLLK acties die eruit bestaan om de kwaliteit en belevingswaarde van het wandelaanbod in Bosland te verhogen door het verbeteren van de startpunten, het verhogen van het wandelcomfort en het uitbreiden van belevingselementen.
Volgend op de in 2010 geproduceerde nieuwe wandelkaarten, werden in 2011 in de desbetreffende wandelgebieden de startpunten verbeterd, m.n. door startborden aan te passen aan de nieuwe cartografische onderlaag en de Bosland huisstijl.
In verband met verhogen van het wandelcomfort en uitbreiden van de belevingselementen werden in 2011 volgende stappen gezet:

- Opstart werkgroep 'Pijnven', in functie van nieuwe routes en uitwerking kinderbelevingsroute
- Overleg met stad Lommel over aanpassing routes in Sahara en uitwerking kinderbelevingsroute
- Jaarlijkse controle en evaluatie blotevoetenwandeling Heuvelse Heide
- Marktverkenning i.f.v. productie houten wandelbox
- Overleg met gemeente Mol ivm afstemming route Blauwe Kei op wandelknooppuntennetwerk Molse Meren
- Overleg met Toerisme Limburg, in het kader van aansluiting horeca met wandelgebieden Sahara, Kattenbos en Heuvelse Heide

- **Wandeltellers**

In het kader van het Interreg dossier Grenzeloos Wandelen heeft RLLK sinds september 2010 6 wandeltellers in gebruik voor registratie van wandelaars in Kattenbos, Heuvelse Heide, Sahara, Dommelvallei en In den Brand; één ervan fungeert als rondreizend exemplaar.

Telgegevens Bosland 2011 (onvolledige jaarmeting)

Wandelgebied	teller op route	Meetperiode	gemeten totaal
In den Brand	blauw-rood (niet: groen)	1/2/2011-17/11/2011	6.648
Dommelvallei	oranje-blauw	1/1/2011-22/11/2011	8.400
	(niet: groen-geel-rood)		
Heuvelse Heide	groen-oranje-rood (alles)	1/1/2011-17/11/2011	15.319
Sahara	rood-oranje (alles)	1/1/2011-18/11/2011	50.769
Kattenbos	groen-oranje-rood (alles)	1/1/2011-18/11/2011	22.706
TOTALEN BOSLAND 2011			**103.842**

5.3 • Verhogen van de toeristische beleving door middel van producten

• Selectie Hechtel-Eksel als pilootproject in het kader van groen speelweefsel

Boslandgemeente Hechtel-Eksel was één van de 4 Vlaamse gemeenten die uitverkoren waren om deel te nemen aan het proefproject 'Spelen en ravotten in Groen Limburg'. In 2011 werd o.a. een interactieve speelkaart onwikkeld en zijn inspirerende fiches gemaakt met diverse types en varianten van groene speelplekken. Daarnaast is ook een kwaliteitsmeter ontwikkeld om bij de (her)inrichting van (groene) terreinen de juiste afwegingen te maken binnen een eenduidige visie. Het project is een samenwerking tussen de provincie Limburg, de Vereniging voor Bos in Vlaanderen, het Steunpunt Jeugd en de 4 pilootgemeenten. De groene en kindgerichte insteek sluiten mooi aan bij de Bosland-doelstellingen.

• Plaatsing speelse elementen In den Brand

Op 9 oktober 2011 werd de nevenpoort In Den Brand in Hechtel-Eksel ingespeeld. 4 Reuzegrote insecten nodigen speelgrage kinderen voortaan uit om op verkenning te gaan in de grootste zandbak van Vlaanderen. De insecten werden gekozen op basis van soorten die van nature in het gebied voorkomen, zoals de bosmier en de zandloopkever. Ze werden geplaatst middels een PDPO-project, met financiële steun van Europa, Vlaanderen en de provincie.

Foto © Rasa Zukauskaite

Foto's © Rasa Zukauskaite

- **Gloednieuw speelbos in Lommelse Sahara**

Op zondag 16 oktober werd in de Lommelse Sahara een gloednieuw speelbos geopend. Het is gesitueerd net voorbij de jeugdlokalen aan de Nieuwe Kopen. Land Art kunstenaar Will Beckers knutselde, met natuurlijke materialen, op zeven verschillende locaties speelse elementen in elkaar. Verscholen tussen de bomen kan je onder andere twee grote hutten, een mysterieuze tunnel, een stepping stone pad gebouwd met afgekapte boomstammen en een natuurlijk speelveld terug vinden. De kunstenaar kon voor extra inspiratie, ideeën en suggesties rekenen op inbreng van de lokale jeugdverenigingen en de Lommelse kindergemeenteraad.
De totale investering voor het hele project bedraagt een kleine 30.000 euro.

- **Nieuwe kijkwandeling in Kattenbos**

Op zondag 4 september werd een splinternieuwe kijkwandeling in het landschap van Kattenbos in Lommel geopend voor het publiek. De kijkwandeling gidst de wandelaar doorheen het mooie heidegebied en de vallei van de Molse Nete. Het is een boeiende ontdekkingstocht langs tien landschapsspots of kijkpunten, die speels en verrassend anders ingericht zijn waardoor ze de wandelaar op elke plek met andere ogen naar het landschap leren kijken.''

Zo werd bijvoorbeeld aan de rand van het heidelandschap een verdiepte zitplek gemaakt waardoor je echt met je hoofd tussen de heide kan genieten van de kleurenpracht. Op andere spots kan je lekker languit liggen luisteren naar het kraken en ruisen van de dennenbossen, wandel je tussen de muren van zand van de landduinen, zie je reeën drinken in een waterpoel, ga je met een geluidsfragment 14.000 jaar terug in de tijd, of…

De kijkwandeling is een realisatie van het landinrichtingsproject Grote - Netegebied in samenwerking met de stad Lommel, de Vlaamse Landmaatschappij en Erfgoed Lommel. De kijkpunten werden ontworpen en aangelegd door het creatieve bureau Niche. Het totale project heeft een kostenplaatje van ongeveer 90.000 euro.

De VLM ontwikkelde in Hechtel-Eksel in het kader van het Inrichtingsplan' De open ruimte tussen Hechtel en Eksel' een educatieve bewegwijzerde landschapswandeling. De wandeling brengt het verhaal rond het ontstaan van het landschap en de evolutie van de landbouw, natuurlijke structuren, bossen en de verschillende nederzettingen in het gebied. Het landschap wordt ontdekt via relicten zoals vennen, trage wegen en voormalige waadplaatsen over de Nete. Hier en daar langsheen het traject informeren landschapsspots de wandelaar over de karakteristieke landschapskenmerken.

• **Voorbereiding TRP-dossier**

In het najaar 2011 werd door Toerisme Limburg een subsidiedossier voorbereid "Toeristisch Recreatieve Projecten", in te dienen bij Toerisme Vlaanderen met cofinanciering van de provincie via de subsidielijn op toeristische routestructuren. Het ging om een samenwerkingsverband tussen provincie Limburg, Toerisme Limburg, de 3 Regionale Landschappen en enkele gemeentes.

Onderwerp was de verhoging van de toeristische beleving op telkens één 'magneetwandeling' in de verschillende streken (grote landschappelijke eenheden). Via marketingacties wil Toerisme Limburg wandelregio's in de kijker plaatsen. Voor Bosland werd Sahara geselecteerd als geschikte magneetwandeling. De voorgestelde acties betroffen verhoging van beleving voor kinderen langsheen een kinderroute met speelse, natuurlijke elementen, aanpassing van de routes aan aansluiting op park Vossemeren en de nieuwe startplaats, gekoppeld aan de inrichting van deze startplaats aan de Lossing ipv aan de Soeverein.

Op 10 januari 2012 ontving Toerisme Limburg bericht van Toerisme Vlaanderen dat het dossier niet in aanmerking komt. Toerisme Limburg wil in 2013 een nieuwe inspanning leveren om deze acties in de nieuwe impulsprogramma's van Toerisme Vlaanderen in te dienen. De stad Lommel zal op korte termijn (een deel van) de acties in de Sahara toch uitvoeren ism RLLK.

5.4 • Eenduidige toeristische communicatie

Finalisatie beeldkwaliteitplan Bosland

De opdracht in verband met het beeldkwaliteitplan Bosland werd eind 2010 gegund aan het Nederlandse studiebureau BBK/Door Vriendschap Sterker. Via deze opdracht liet Bosland in 2011 voor zijn kaartmateriaal een nieuwe look ontwikkelen en een eigen huisstijl uitwerken voor de terreininfrastructuren zoals infoborden, picknicktafels en zitbanken. In 2012 zal er overgegaan worden tot het aanbesteden van de eerste opdrachten m.b.t. de implementatie van het beeldkwaliteitplan Bosland.

COLOFON

Samenstelling, coördinatie en eindredactie Coördinatiecel Bosland
Verantwoordelijke uitgever Bert Vanholen (voorzitter Interlokale Vereniging Bosland)
Coverfoto Jozef Agten
Opmaak Drukkerij Grafico, Hechtel-Eksel
Uitgave mei 2012

ADRESSEN:

Secretariaat Bosland: p/a Agentschap voor Natuur en Bos, Kon. Astridlaan 50 bus 5 - 3500 Hasselt
Agentschap voor Natuur en Bos: Koningin Astridlaan 50 bus 5 - 3500 Hasselt
Gemeente Hechtel-Eksel: Don Boscostraat 5 – 3940 Hechtel-Eksel
Stad Lommel: Hertog Janplein 1 – 3920 Lommel
Gemeente Overpelt: Oude Markt 2 – 3900 Overpelt
Regionaal Landschap Lage Kempen: Grote Baan 176 – 3530 Houthalen-Helchteren
Toerisme Limburg: Universiteitslaan 3 – 3500 Hasselt

Bosland is als merknaam, met logo en baseline, gedeponeerd
bij het Benelux Bureau voor Intelectuele Eigendom

Foto's © Rasa Zukauskaite